ТАШУ КӨТКӘНДӘ

Татарстанда 130дан артык юл кишәрлегенә су басу куркынычы яный

> 2

КҮҢЕЛ КУШУЫ

Татарстан халкы махсус хәрби операциядә катнашучыларга ярдәм итү өчен көчен дә, вакытын да кызганмый

> 3

«МИН КӨЧЛЕРӘК ИКӘН!»

Яман шеш белән көрәшүче хатын-кызлар әнә шулай ди

> 4

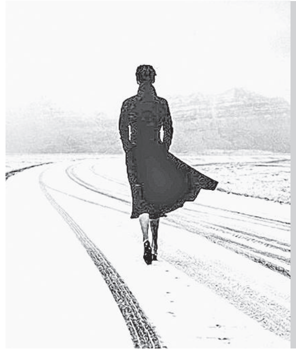

МАРАТ КӘБИРОВ:

«Ни дип нәтиҗә чыгарсаң да, дөрес булмас сыман...»

> 4

ВАТАНЫМ ТАТАРСТАН

1918 елның 12 мартыннан бирле чыга | ИҖТИМАГЫЙ-СӘЯСИ ГОМУМТАТАР ГАЗЕТАСЫ | № 32 (29192) | Чәршәмбе | 13 март | 2024 ел

Газета 1968 елда Хезмәт Кызыл Байрагы ордены белән бүләкләнде

www.vatantat.ru
/vatanimtatarstan
/t.me/vatantat

4604609 000131

Динә ГЫЙЛАҖИЕВА

АРТЫГЫ ЮК

ru.freepik.com

Яңалык

Россиядә даруларга контроль көчәячәк. Хәзерге вакытта даруханәләрдәге бәяләрне Тарифлар буенча төбәк комитеты хезмәткәрләре, федераль хезмәт вәкилләре тикшерә. Быелдан исә бу эшне автоматлаштырмакчы булалар. Росздравнадзор идарәсе шундый яңалык әзерләгән. Шул рәвешле илдә дару бәяләрен «уйнату» очраклары белән көрәшмәкчеләр.

Билгеле булганча, даруханәләрдә сатылган яшәү өчен мөһим булган барлык препаратлар турында мәгълүматны дарулар әйләнешенә күзәтчелек системасында (mdlp.crpt.ru) табарга мөмкин. Биредә хәзерге вакытта әйләнештә булган һәр даруның исеме, киштәгә барып җиткәнче аның нинди юл узуы турында да барлык мәгълүмат урын алган. Тиздән бирегә даруларның бәяләрен дә кертә башлаячаклар. Шушы мәгълүмат нигезендә тикшерүче органнар, дару хакларын контрольдә тотып, препаратларга бәяне чамадан тыш арттырган даруханәләргә тикшерү белән чыгачак.

Казандагы шәхси даруханәләрнең берсендә мөдир булып эшләүче Алсу Хәбибуллина, бу яңалык турында ишеткәч, күптән кирәк иде, дип куйды.

– Тулаем алганда яхшы тәкъдим. Кайбер даруханәләр теге яки бу даруга кытлык барлыкка килсә, аның бәясен шунда ук ясалма рәвештә арттырырга тырыша бит. Пандемия вакытында аеруча еш күзәтелде ул. Шулай да барлык даруханәләрне дә контрольдә тотып бетерүләренә шикләнәм, – ди ул.

Узган ел ахырында Россиядә яшәү өчен мөһим булган дарулар уртача 0,4 процентка кыйммәтләнгән. Араларында көндәлек тормышта әледән-әле кирәк була торган аспирин (1,7 процентка арткан), аскорбин кислотасы (1,4 процентка), ингавирин (1 процентка), глицин, ибупрофен (0,5–0,8 процентка) да бар. Моннан тыш термометр (1,2 процентка), бинт (0,7 процентка), шприц (0,4 процентка), кан басымы үлчәү аппараты (0,8 процентка) да кыйммәтләнгән.

Саба районының Олы Шыңар авылы фельдшеры Рузилә Мөхәммәтова фикеренчә, дару хакларының артуы барыннан да бигрәк авыл халкының кесәсенә суга. Шәһәрдән аермалы буларак, район җирендә даруларны сайлау мөмкинлеге күп түгел бит.

– Контроль бөтен җирдә булырга тиеш. Даруханәләрдә бигрәк тә. Бер-берсеннән ике метр ераклыкта урнашкан даруханәләрдәге бәяләр еш кына икеләтә аерыла. Дарулар болай да бик кыйммәт бит инде. Иллене узган кешенең ярты акчасы шул даруга китеп бара хәзер. Бер курс укол алам дисәң дә, кимендә, 6–7 мең сум акчаңны чыгарып салырга кирәк. Бездә бит аны сайлап алу мөмкинлеге дә юк. Булган даруханәдән нәрсә бар, шуны аласың. Шәһәр халкы әле ул бер даруханәдән чыга, икенчесенә керә – арзанрак даруны барыбер кулга төшерә ала, – ди Рузилә ханым.

Узган ел Росздравнадзор идарәсенең «кайнар элемтәсе»нә килгән мөрәҗәгатьләрнең өчтән бере нәкъ менә даруханәләрдәге бәяләргә кагылган. Күптән түгел Иҗтимагый фикер фонды бу уңайдан махсус сораштыру да уздырган. Анда катнашкан респондентларның яртысыннан артыгы (59 процент) даими ала торган даруларының соңгы арада шактый кыйммәтләнүен әйткән. Халыкның 80 проценты исә үзенә, якыннарына ташламалы дарулар тиешме-юкмы, аларны кайдан ничек алып булганны белми икән.

Бушлай дарулар

КЕМНӘРГӘ ТИЕШ?

✓Инвалидлар һәм инвалид балалар.
✓Бөек Ватан сугышы ветераннары.
✓3 яшькә кадәрге балалар һәм күпбалалы гаиләдә тәрбияләнүче 6 яшькә кадәрге балалар.
✓«Блокададагы Ленинградта яшәүче» билгесе белән бүләкләнүчеләр.
✓Бөек Ватан сугышы ветераннары, вафат булган сугыш инвалидлары һәм хәрби бәрелешләрдә катнашучыларның гаилә әгъзалары.
✓Бөек Ватан сугышы вакытында гамәлдәге армия составына кермәгән хәрби частьларда хезмәт итүчеләр.
✓Бөек Ватан сугышы вакытында тылдагы хәрби объектларда эшләүчеләр.
✓Чернобыль АЭСындагы һәлакәттә радиация алучылар.

НИНДИ ЧИРЛӘР ВАКЫТЫНДА?

Яман шеш, бронхиаль астма, ревматизм авырулары (ревматоидлы артрит, Бехтерев авыруы, волчанка), шикәр чире, инфаркт, ДЦП, зиһен таркалу (рассеянный склероз).

РЕЦЕПТНЫ КАЙДАН АЛАСЫ?

Участок терапевтына мөрәҗәгать итәсе.

ДАРУНЫ КАЙДАН АЛЫРГА?

Муниципаль даруханәдән алырга кирәк.

КИРӘКЛЕ ДАРУ БУЛМАСА, НИ ЭШЛӘРГӘ?

Бу очракта даруханә сезнең мөрәҗәгатьтән соң 10 көн эчендә бу даруны кайтарырга яки аның аналогын тәкъдим итәргә тиеш. Әгәр сезгә кирәкле дару кайтканчы рецептның срогы чыкса, аны яңадан алырга кирәкми. Әгәр табиб язып биргән ташламалы даруны тиз арада алып эчә башларга кирәк һәм ул даруханәдә юк икән, аны үз акчагызга алып тора аласыз. Аннары шул даруның чегы һәм рецепт белән компенсация алу өчен Сәламәтлек саклау министрлыгына мөрәҗәгать итәргә кирәк.

ТАШЛАМАЛЫ ДАРУГА РЕЦЕПТ БИРҮДӘН БАШ ТАРТСАЛАР

Росздравнадзор идарәсенә (8 (843) 292-54-37) яки судка мөрәҗәгать итәргә.

ГАИЛӘ БЕЛӘН КИЛЕГЕЗ!

Татарстан Республикасы Рәисе Рөстәм МИҢНЕХАНОВның Россия Федерациясе Президентын сайлау уңаеннан МӨРӘҖӘГАТЕ

Хөрмәтле татарстанлылар!

15 марттан 17 мартка кадәр Россия Президентын сайлау узачак.

Күпмилләтле илебез гражданнарының үз ихтыярын белдерүе, һичшиксез, тарихи әһәмияткә ия булачак, киләсе 6 елга дәүләтнең эчке һәм тышкы сәясәте юнәлешен билгеләячәк.

Якындагы өч көндә без илнең киләчәген сайлаячакбыз.

Татарстан Республикасы бүгенге көндә Россия Федерациясенең терәк субъекты, гомум икътисадның төп күрсәткечләре һәм тормыш сыйфаты ягыннан алдынгы төбәк булып тора.

Без планнар корабыз һәм ышанычлы адымнар белән алга барабыз. Җитештерү өлкәсен заманча нигезгә күчерәбез, киң колачлы инфраструктура проектларын гамәлгә ашырабыз. Барлык социаль йөкләмәләребез үтәлә, гражданнарның шәхси үсеше, алар иҗади сәләтләрен тулысынча ача алсын өчен барлык мөмкинлекләр тудырыла. Татарстанда яңа объектлар сафка бастырыла һәм халык ихтыяҗларында файдаланыла торган мәйданнар, биналар, җәмәгать урыннары төзекләндерелә.

Эшләнгән эшләребез күп, әмма әле башкарасы эшләребез дә байтак. Шуңа күрә Ватаныбызның куәтен ныгытуны, республикабызның алгарышына ирешүне максат иткән юлыбызны дәвам итү гаять мөһим.

Татарстан төрле милләтләр һәм конфессияләр арасындагы татулык, җәмгыятьнең тупланганлыгы югары дәрәҗәдә булу белән аерылып тора. Сынаулар чорында бу бигрәк тә ачык чагылыш таба.

Махсус хәрби операция шартларында дәүләт башлыгын сайлау гражданнарның бердәмлеге күрсәткече булачак. Без ил Президентын гына түгел, Россиянең Кораллы Көчләре Югары башкомандующиен да сайлаячакбыз.

Сайлау кампаниясенең «Бердәмлектә – көч! Россия өчен тавыш бирәбез» дигән шигаре аерым символик мәгънәгә ия.

Хөрмәтле сайлаучылар!

Татарстанда сайлау алды чоры уңай һәм тыныч вазгыять шартларында узды, бу исә халыкның сайлау культурасы югары булуын дәлилли.

15 мартта республика буенча барлык муниципаль районнарда һәм шәһәр округларында 2,7 меңнән артык тавыш бирү участогы ачылачак.

Сезне, һәрвакыттагыча, актив гражданлык позициясе белән тирәнтен һәм җитди уйланган карар кабул итәргә өндим.

Сайлауга килегез! Гаиләгез белән килегез!

Спорт кына түгел бу!

Казанда язылган тарих

ТӘҮГЕ «КИЛӘЧӘК УЕННАРЫ»НЫҢ ТӨП 3 НӘТИҖӘСЕ

Казан, «Киләчәк уеннары» халыкара турнирын оештырып, ярышларга матур нокта куйды. Спортчылар – акча, тамашачылар – мавыктыргыч тамаша, оештыручылар тәҗрибә туплап калды. Уеннардан соң нинди нәтиҗәләр ясалган?

1 НӘТИҖӘ. ЯҢАЛЫК АЛЫП КИЛГӘН ПРОЕКТ

«Киләчәк уеннары» проекты җитәкчесе Игорь Столяров әйтүенчә, бу – искиткеч проект һәм ул Россиядә барлыкка килергә, оештырылырга тиеш иде.

– Бу – команда эше, зур хезмәт кергән, кыска вакыт эчендә тормышка ашырылган (ярты ел) мавыктыргыч тамаша. Без өр-яңа формат уйлап таптык һәм аны оштаттылар. Шикләр дә булмады түгел. Әмма моңа кадәр сынау ярышларын уздыру безне проектның уңышлы буласына ышандырды, – диде проект җитәкчесе. – Россиядә зур турнирлар оештыра беләләр һәм без моны эшләргә яратабыз.

Игорь Столяров аңлатканча, проектны тормышка ашыруда замана мөмкинлекләрен мулдан кулланганнар. Әйтик, 3D-графика, электрон стадион, техник яңалыклар.

2 НӘТИҖӘ. АЧЫК РОССИЯ

– Чын спорт, сәяси басымсыз намуслы көрәш – без әнә шулар белән горурлана алабыз, – диде Игорь Столяров. Аның сүзләренчә, Россия кабат һәркемгә ишекләре ачык булуын исбатлый алды.

Моннан тыш, Игорь Столяров сүзләре белән әйтсәк, илдә фиджитал-мәгариф тармагы да үсеш алачак. Хәзер инде киберспортчыларга җитдирәк караячаклар дип өметләнергә була.

3 НӘТИҖӘ. КАЗАН ТӘҖРИБӘСЕ

Татарстанның спорт министры Владимир Леонов, ярышларга карата бер генә тискәре кайтаваз да булмады, дип белдерде. «Барысы да бик яхшы кәеф белән киттеләр. Без моның белән генә тукталмыйбыз. Барыгызны да июнь аенда БРИКС уеннарына чакырабыз. «Киләчәк уеннары»нда файдаланылган барлык инфраструктураны шунда да кулланачакбыз. Шул исәптән ике фиджитал-юнәлешне БРИКС уеннары программасына керттеләр», – диде ул.

Киләсе «Киләчәк уеннары» кайда узар – әлегә монысы сер. Әмма Татарстан башкаласы оештыру тәҗрибәсе белән уртаклашырга әзер.

САНЛЫ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

Трансляцияләр **3,2 млрд** карау җыйган.
«Киләчәк шәһәре»нә **300 мең** кеше килгән.
Уеннарга **20 илдән 2 меңнән артык** волонтер җәлеп ителгән.
Турнир кунаклары һәм спортчылар **70тән артык** мәдәни, күңел ачу чараларында катнашкан.

Сүзгә-сүз

2024 гаилә елы

Ләйлә ФАЗЛЫЕВА, Татарстан Премьер-министры урынбасары:

Без, әти-әниләр, балалар безгә һәрвакыт ышана дип саныйбыз. Асылда, Татарстанда яшәүче һәр дүртенче яшь кеше капма-каршы җенес вәкиле белән мөнәсәбәтләре турында гаиләдә сөйләшми. Балаларыбызның безгә карата булган ышанычын арттырып бәялибез. Һәр яшь егет һәм яшь туташ безнең ярдәмне тоеп яшәсен иде.

РОССИЯДӘ – ҖИҢЕЛ МАШИНАЛАР

КҮПМЕ САТЫЛГАН?
2021 ел >> **1,5 млн** берәмлек
2022 ел >> **0,6 млн** берәмлек
2023 ел >> **1,1 млн** берәмлек

ИҢ КҮП САТЫЛГАН МАШИНАЛАР
LADA >> **324 мең** берәмлек
CHERY >> **119 мең** берәмлек
HAVAL >> **112 мең** берәмлек

**Автостат мәгълүматлары буенча*

БЕРДӘМ БУЛЫЙК!

Татарстан Республикасы Дәүләт Киңәшчесе, Россия Федерациясе Президенты вазыйфасына кандидат Владимир Путинның ышанычлы заты Минтимер ШӘЙМИЕВнең сайлау алдыннан МӨРӘҖӘГАТЕ

Хөрмәтле ватандашлар!

Быел 15–17 март көннәрендә Россия Федерациясе Президентын сайлыйбыз. Бик көчле тышкы басым хөкем сөргән бер мәлдә алга таба эшләячәк дәүләт җитәкчесен сайлап кую гына түгел бу. Без бу юлы, сайлауда катнашып, илебезнең дәүләт, технологик мөстәкыйльлеге өчен, азык-төлек, фән һәм, һичшиксез, рухи өлкәләрдәге мөстәкыйльлек өчен көрәшәбез. Димәк, барыбыз да сайлауга килеп, үзара ихтирам-хөрмәткә, мәхәббәт һәм гаиләгә, ватанпәрвәрлеккә, намуслылыкка нигезләнгән традицион кыйммәтләребезне, мәдәни мирасыбызны һәм рухиятебезне, милләтара һәм динара татулыкны саклау өчен бердәм тавыш бирергә тиешбез.

Илебез Президентын сайлауда катнашу – бердәмлегебезне ныгытуда иң дөрес юл!

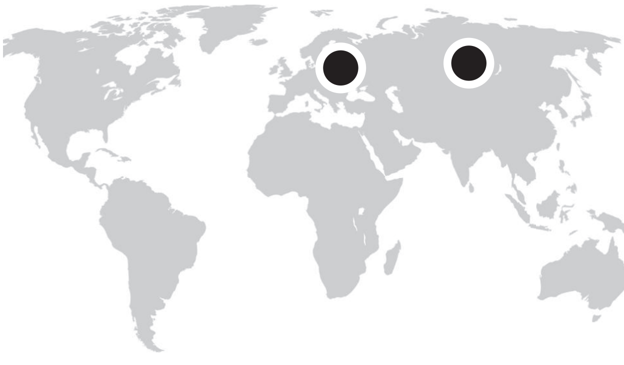

Рәшит ФӘТХРАХМАНОВ

Дөньяда

ФРАНЦУЗЛАР КОРАЛ САТА

Көн саен глобаль кризисның яңа билгеләре пәйда була. Мисыр Аргентина һәм Төркия артыннан юнәлде: ил валютасы фунт үзенең өчтән бер кыйммәтен югалтты, процент ставкасы 27,25 процентка кадәр күтәрелде. Төрек лирасы шулай ук көн саен очсызлана. Дөрес, төрекләр икътисадый үсеш темплары белән мактаналар, валютаның очсызлануы аларга экспортны үстерергә булыша. Мисыр технологик продукция сата алмый, шуңа күрә «йомшак» фунт аңа баш авыртуыннан башка берни дә бирми. Үзен рецессиядән имин дип санаган Америкада банк түнтәрелеше бара. ФРС банкларга ярдәм йөзеннән оештырган ашыгыч кредитлау программасын төгәлләп килә. Әмма программа аз булышты. New York Community Bancorp акцияләре, мәсәлән, финанс ярдәменә карамастан түбәнәя.

Финанслар романс җырлаганда, туплар телгә килә: дәүләтләр ашкынып кораллануны арттыра. Һиндстан Премьер-министры Нарендра Моди үзләренең яңа Agni-5 континентара баллистик ракеталарын уңышлы сынауларын игълан итте. Ракета Пакьстан һәм Кытайның теләсә кайсы ноктасына барып җитә ала. Байден 2025 елда атом-төш коралын модернизацияләү өчен Конгресстан 20 миллиард долларга якын акча сорый. Германиянең оборона министры Борис Писториус, Бундесверга алдагы елда 6 миллиард евро акча җитми, дип чаң суга. НАТОның үз әгъзаларына шундый таләбе бар: эчке тулай продуктның 2 процентын коралланугa тотарга. Немец хәрбиләренә акча менә шул таләпне үтәү өчен җитеп бетми.

Россия өстенә карчыга булып канат җилпүче Макрон Франциясе ул арада, корал экспорты буенча Россияне артта калдырып, икенче урынга күтәрелгән. 2014–2018 елларда Россия корал базарының 21 процентын үз кулында тоткан, Франция – 7 процентны гына. Аннан соңгы бишьеллыкта Россия корал сәүдәсенең 11 процентын үзенеке итсә, Франция дә шундый ук күләмне яулаган. АКШ өлеше исә 34 проценттан 42гә җиткән, базарның 2 проценты белән канәгатьләнгән Италия 4 процентка ирешкән. Корал сәүдәсендә французларның Rafale юк итүче очкычлары популяр. Элек Россия очкычларын сатып алучы Һиндстан хәзер французларга өстенлек бирә. Мисыр, Индонезия, Катар һәм Греция бу очкычларга зур контрактлар төзегән. Париж дөнья базарына тагын су асты көймәләре, хәрби кораблар, калканлы техника тәкъдим итә.

Корал сәүдәсе кызган бер вакытта, дөньякүләм тәшвиш һәм шом арта. Атаклы инвестор Илон Маск (соңгы вакытларда ул Россия яклы позициягә авышты) Америкада 11 сентябрьгә караганда күпкә начаррак ниндидер фаҗигагә нигез салынып ята, дип куркыныч фараз бирә.

Россиядә

КИЛГӘНСЕҢ ИКӘН, БЕЛГЕЧЛЕК БУЕНЧА ЭШЛӘ

Бүген иртән «Российская газета» сайтын ачуга, дроннарның Түбән Новгородтагы Кстов сәнәгать зонасына һөҗүм итүе турындагы хәбәр беренче булып күзгә ташланды. Технологик җайланмаларның берсенә ут капкан. Аңлашыла инде: нефть эшкәртү туктатылган. Орелда нефть базасы да дөрләп яна. Башка өлкәләргә дә дистәләгән пилотсыз очкыч үтеп кергән. Күпчелеге бәреп төшерелгән. Махсус хәрби операция географиясенең тискәре якка киңәюе күңелле түгел. Әмма нишлисең, сөйләшүләр өстәле янына утырмагач, үзара зыян салышуны дәвам итәргә туры килә. Хөкүмәтнең рәсми газетасы бер пилотсыз очкычның Мәскәү янына ук очып килүен хәбәр итә. Ленинград өлкәсендәге «Киришинефтеоргсинтез» заводын саклап кала алганнар. Бу – армия һәм флотны ягулык белән тәэмин итүче завод. «Мондый күңелсез рәсми хәбәрләрне ни өчен язасың?» – дигән сорау туадыр, бәлки. Кискен көрәш шартларында яшибез, шуны искәртүем. Мондый чакта икътисадый тотрыклылык хәлиткеч урынга чыга. Кая гына барсаң да, кадрлар кытлыгы үзен кискен сиздерә. Россия әлегә мигрантларны үзенә җәлеп итә алучы илләр исемлегендә. Мөһаҗирләр күпләп килә. Россия компанияләре үзләре аларны барып яллап алып кайтуга зур әһәмият бирә. Төзелеш компанияләре, сәнәгать предприятиеләре эшче куллар импортлау буенча махсус эш алып бара. Бер яктан караганда барысы да көйләнгән кебек: мөһаҗир аерым бер тармакта эшләү өчен килә, килешү төзи. Россиядә яшәргә рөхсәт бирелә, хәтта гражданлык алу да җиңеләйтелә. Әмма килеп ияләнүгә, җиңелрәк һәм төшемлерәк эш эзли башлый. Төзелештә эшләргә дип килә, курьер яки такси йөртүчегә әйләнә. Сәнәгать предприятиеләре тагын ике кулсыз кала. Федераль хөкүмәт проблеманы хәл итү өчен яңа канун проекты эшләргә мәҗбүр булды. Моннан соң чит ил кешесенә конкрет бер эш бирүчедә эшләү хокукы бирә торган махсус документ булдырырга ниятлиләр. Әгәр мөһаҗир башка эшкә күчәргә тели икән, 15 көн эчендә Россиядән китәргә тиеш була. Әлегә мигрант патент ала да, кайда теләсә, шунда эшләп, визасыз яшәп ята. Хәтта патентсыз яшәүчеләр саны да күп. Белгечләр мигрантларны максатчан китерүне дөрес идея дип саный. Бер төзелеш тармагында гына да йөз мең эшче кул җитешми. Ә илдә адым саен диярлек чит ил кешесен очратасың.

РӘИС КӨНДӘЛЕГЕ

Шифа эзләп килгәннәргә

Рөстәм Миңнеханов Әлмәт үзәк район хастаханәсенең яңа бүлеген ачты.

Әлмәткә эш сәфәре кысасында, Татарстан Рәисе Рөстәм Миңнеханов район үзәк хастаханәсенең яңа кабул итү-диагностика бүлеген ачты. Яңа бүлек кыска вакыт эчендә сырхауны тикшереп, алга таба аны нишләтергә кирәклеген ачыкларга ярдәм итәчәк.

Татарстан Рәисе билгеләп узганча, яңа үзәк заманча җиһазлар белән тәэмин ителгән. Бу исә күрсәтеләчәк медицина хезмәтенең сыйфатына да йогынты ясый.

– Бу – бик тә мөһим объект. Ул район хастаханәсен тулысынча заманчалаштыру кысасында сафка басты. Әле алдыбызда бик күп бурычлар бар: сәламәтлек саклау системасын алга таба да үстерү, территорияне төзекләндерү, парковка мәсьәләсен хәл итү. Беренче адым ясалды инде, – диде Рөстәм Миңнеханов.

Әлмәт башлыгы Тимур Нагуманов та бу вакыйганың район тормышында гаять мөһим булуын әйтте.

Рөстәм Миңнеханов көндезге стационарга да кереп чыкты. Биредә махсус хәрби операциядә катнашучыларны тернәкләндерүгә аерым игътибар бирелә.

tatarstan.ru

Мини-типография, киберспортчылар өчен бүлмә, тавыш яздыру студиясе. Әлмәттәге яңартылган Яшьләр үзәгенең бүгенгесе шундый. Үзәкне Татарстан Рәисе дә барып күрде. Рөстәм Миңнеханов билгеләп үткәнчә, соңгы елларда Әлмәттә яшьләр өчен кызыклы проектлар гамәлгә ашырыла.

– Бу үзәктә иҗади яшьләргә үз идеяләрен һәм проектларын тормышка ашыру өчен барлык мөмкинлекләр тудырылган, – диде ул. – Киләчәктә сезгә кирәкле күнекмәләр алу бик мөһим. Күп кенә егетләр инде үзмәшгуль, акча эшли. Безнең республикада мондый объектлар мөмкин кадәр күбрәк булырга тиеш.

Бинаның үзәге булып «Blackbox» залы тора. Ул – концертлар, мастер-класслар, конференцияләр, тренинглар һәм семинарлар үткәрү өчен зал. Рөстәм Миңнехановка мини-типография, тегү лабораториясен, чүлмәкче остаханәсен, хореография залын, тавыш яздыру студиясен, театр мәйданчыгын да күрсәттеләр. Бер уңайдан республика Рәисе киберспортчылар белән дә аралашты. Аларга үзәктә 2 зур урын каралган.

ҖАВАПЛЫ ХЕЗМӘТ

Татарстанның Дәүләт Киңәшчесе Минтимер Шәймиев Горький исемендәге Яшел Үзән заводында булды. Суднолар төзү предприятиесендә ул эш цехларын карады, хезмәт коллективы белән аралашты.

Минтимер Шәймиев әлеге заводның шактый катлаулы юл үткәнен искәртте.

– Завод авыр вакытларны намус белән узды. Бүген, махсус хәрби операция шартларында, сез җитештерә торган продукциягә ихтыяҗ арта, шулай ук сезнең җаваплылыгыгыз да арта. Илнең барлык судно төзү предприятиеләре дә Россия флоты өчен хәрби кораблар җитештерергә әзер түгел, – диде ул.

Яшел Үзән судно төзү заводы турында сөйләгәндә, Минтимер Шәймиев монда җитештерелә торган продукциянең ил күләмендә әһәмиятен билгеләп үтте. Предприятие оборона заказы белән тәэмин ителгән.

– Безнең өметләрне аклавыгыз өчен рәхмәт. Сез бик җаваплы эш башкарасыз, илдәге һәр предприятие дә мондый продукция җитештерергә әзер түгел. Сез җитештергән продукция Россиягә кирәк, – диде ул.

Очрашуда Минтимер Шәймиев завод хезмәткәрләреннән борчыган проблемаларын да сорашты, эшчеләрнең уртача яше һәм хезмәт хакы белән кызыксынды, шулай ук аларның сорауларына җавап бирде. Моннан тыш, ул хезмәт династияләре белән күреште.

Соңыннан Дәүләт Киңәшчесе атна азагында узачак мөһим сәяси вакыйга – Россия Президентын сайлау турында искә төшерде. «Кандидатларны беләсез, тавыш бирергә кирәк», – диде ул.

БЕЗ БЕРГӘ!

Дәүләт Советында

«Гомуми тырышлык белән мөһим бурычларны хәл итәбез. Бу исә республикабызга, иксез-чиксез Россия белән бергәләп, алга таба үсү мөмкинлеге бирә».

«Бердәм Россия»нең Татарстандагы төбәк бүлеге Секретаре, Дәүләт Советы Рәисе Фәрит Мөхәммәтшин Казанның Сәетгалиев исемендәге мәдәният йортында «Бердәм Россия» партиясенең төбәк бүлеге оештырган митинг-концертта шулай дип белдерде. Чарага партия активистлары, тарафдарлары, шулай ук «Бердәм Россия»нең яшь гвардиясе» волонтерлары, шәһәр халкы җыелды.

Концертның төп идеясе – милли, гаилә һәм мәдәни кыйммәтләрне саклау, яклау буенча дәүләт сәясәте тарафдарларын берләштерү, шулай ук Президентның сәяси юнәлешен хуплау.

Митинг-концертлар илнең барлык почмакларында узды. Волгоград шәһәре төп мәйданчыкка әйләнде. Биредә «Бердәм Россия» Рәисе, Россия Иминлек советы Рәисе урынбасары Дмитрий Медведев чыгыш ясады. Казандагы митинг-концертта катнашучылар бу чыгышны туры эфирда карады.

Дмитрий Медведев ассызыклап әйткәнчә, хәзерге вакытта илебез дошманга каршы көрәшә, һәм шуңа күрә безгә бер йодрыкка тупланырга кирәк. «Шулай булганда гына җиңәчәкбез. Ә без җиңәчәкбез, моңа шигебез юк. Җиңү өчен! Россия өчен!» – диде Дмитрий Медведев.

«Бердәм Россия»нең Татарстандагы төбәк бүлеге Секретаре, Дәүләт Советы Рәисе Фәрит Мөхәммәтшин билгеләп үткәнчә, бүген бердәмроссияләләр бик бердәм. «Республика районнары һәм шәһәрләрендә партиядәшләребез белән очрашканда республика хакимиятенең партиябезгә таянуына инанабыз, – диде ул. – Нәкъ менә «Бердәм Россия» җитәкчелегендә юллар һәм социаль объектлар төзү, ишегалларын төзекләндерү, мәктәпләрне, балалар бакчаларын һәм хастаханәләрне капиталь төзекләндерү программаларын тормышка ашыруга ирештек. Федераль үзәк ярдәмендә Казан – Мәскәү тиз йөрешле автомобиль юлын булдырдык».

Фәрит Мөхәммәтшин сүзләренә караганда, «Бердәм Россия» партиясенең Татарстандагы төбәк бүлеге – Россиядә иң зур бүлекләрнең берсе. «Дәүләт һәм муниципаль хакимият органнары белән тыгыз элемтәләр урнаштырылды, санкцияләргә һәм башка кыенлыкларга карамастан, 2023 елны уңышлы төгәлләүгә ирешелде. Татарстан төп социаль-икътисадый күрсәткечләр буенча ил төбәкләре арасында янә лидерлыкка чыкты, – диде парламент башлыгы. – Республика үзенең күпьюнәлешле икътисадын саклап калды. Моңа исә күпмилләтле халкыбыз гаять зур өлеш кертте. Безнең халкыбыз үзара дус-тату, көчле һәм бергә булганда гына кыенлыкларны җиңә алуыбызны аңлый. Ә «Бердәм Россия» партиясе барлык дәрәҗәләрдә бик зур берләштерү эшен башкарып килә. Татарстан һәм Россиянең иртәгәге көненә ышаныч, гомуми уңышларыбызның нигезе бу».

Фәрит Мөхәммәтшин Россия Президентын сайлауга аерым тукталып үтте. «Әлеге сайлау кампаниясен бөтен ил, шул исәптән Татарстан көтә, – диде ул. – Ил Президентын сайлау – барыбыз өчен дә бик җаваплы гамәл, чөнки безгә илебезне алга алып барырдай, бу катлаулы шартларда таяныч булырдай лаеклы лидер сайларга кирәк булачак».

Митинг-концертта Россия Герое Рәсим Баксиков партиянең тарихи хәтерне саклау өчен көрәшүен билгеләп үтте. Ә инде «Идел буе округының иң уңышлы гаиләсе» фестивалендә җиңгән Камашевлар дәүләтнең гаиләләргә ярдәме һәм тәрбия, гаилә кыйммәтләре темасын күтәрде.

Чарада иҗат коллективлары һәм популяр җырчылар чыгыш ясады.

Яшәеш

Быелтыр Татарстан юлларына 248,7 миллиард сум акча түшәгәннәр. Быел «Куркынычсыз һәм имин юллар» илкүләм проекты кысасында гына да республикада 8,2 миллиард сумлык эш башкарылачак. Татарстан Министрлар Кабинетында узган брифингта юл һәм акча турында сөйләштеләр. Вознесение трактының икенче өлешеннән йөрү бәясе, язгы ташу турында да сүз чыкты.

Илдар Мөхәммәтҗанов

ЮЛ КАДЕРЕ

Кыйммәтле чакрымнар

– Былтыр республикада юлларны төзү, төзекләндерү һәм файдалануга 248,7 миллиард сумнан күбрәк акча тотылды. Бу – рекордлы сан, – диде Татарстан транспорт һәм юл хуҗалыгы министры Фәрит Хәнифов. – Республикада моңа кадәр башланган барлык юл эшләре дәвам иттереләчәк. 2024 елда да шул ук тизлектә эшләячәкбез.

Хәер, юлчыларга тел-теш тидерерлек түгел. Былтыр М12 «Көнчыгыш» автомобиль юлы кулланышка тапшырылды. Түбән Кама һәм Чаллы шәһәрләрен урап узу юлында да эш гөрли. Юлчыларның тагын бер горурлыгы: быел М7 һәм М5 федераль трассаларын тоташтырачак Шәле – Баулы түләүле трассасы кысасында төзелүче Алексеевск – Әлмәт юлын төзеп бетерергә ниятлиләр.

– Татарстанда юл эшчәнлегенең асылын «Куркынычсыз һәм имин юллар» илкүләм проектын тормышка ашыру тәшкил итә, – диде Фәрит Хәнифов. – Аның кысасында, республикада 2019–2024 елларда 1371,5 чакрым юл тиешле норматив хәлгә китерелде, 72 күпер төзекләндерелде.

Быел Татарстанда әлеге проектны тормышка ашыруга 8,2 миллиард сум акча тотылачак.

Кечкенәләр дә истә

Федераль дәрәҗәдәге юллар турында сөйләгәндә, «Юл федераль агентлыгының Идел-Нократ төбәге автомобиль юллары федераль идарәсе» җитәкчесе Илдар Минһаҗев Түбән Кама һәм Чаллы шәһәрләрен урап узу юлы төзелешенә аерым тукталды.

– Биредә төзелешнең техник әзерлеге 46 процент тәшкил итә, – диде ул. – Язгы ташу узганнан соң, юлчылар асфальтның түбән катламын һәм юл өсләгеn җәю эшенә керешәчәк.

Биредә Чулман елгасы аша күпер дә салалар. «Югары тизлекле трассаның иң зур корылмасында эшнең яртысы беткән», – диде Илдар Минһаҗев. Билгеле булганча, Лаеш районындагы «бөке»ләргә чумган Сокуры авылын да ураячаклар.

– Бу – күптән көтелгән проект. Сокуры бистәсен әйләнеп узып, Казан – Оренбург юл кишәрлеген төзекләндерү 2023–2027 елларга исәпләнгән федераль юл төзелеше планына кертелгән, – диде Илдар Минһаҗев. – Юл төзелеп беткәч, Сокуры авылының үзәк урамы бушаячак.

Зур юллар турында сүз чыккач, транспорт һәм юл хуҗалыгы министры республикада яшәүчеләрне тынычландырып куярга да ашыкты.

– Зур юллар төзелеше барышында файдаланылып тузган төбәк һәм җирле юлларның барысы да тәртипкә китереләчәк. Мондый юлларның реестры төзелде инде, – диде Фәрит Хәнифов.

Ташуны көтәләр

Ә менә юлчыларга тынычланырга иртәрәк. Мәш килеп язгы ташуга әзерләнәләр.

– Татарстанда автомобильләр хәрәкәт итә торган 132 юл кишәрлегенә су басу куркынычы яный. Сүз республиканың 27 районы турында бара, – диде «Главтатдортранс» оешмасы җитәкчесе Эдуард Данилов. – Бәла-каза килеп чыккан очракта, әлеге юлларны әйләнеп узу маршрутын тәэмин итү өчен, биредә кизү оештырылачак.

Әйтүләренә караганда, төбәк дәрәҗәсендәге юлларда барлыгы 1093 күпер бар. Шуның 459ы – кечкенә корылмалар. Татарстандагы барлык күперләрнең 65 проценты язгы ташуга әзер икән. «Бүген республика күләмендә күперләр, сүүткәргеч торбалар, улакларны чистарту эше дәвам итә. Бу эшне атна ахырында ук төгәлләргә ниятлибез. Күперләр тирәсендә боз калынлыгы уртача 60–90 сантиметр тәшкил итә», – диде Эдуард Данилов. Язгы ташу вакытында Буа районының Килдураз һәм Немчиновка авыллары янәшәсендәге күперләр аша хәрәкәт вакытлыча туктатылачак, дип тә кисәттеләр брифингта.

Түлисе булачак

Ә менә Вознесение трактының икенче өлешеннән йөрү бәясе майда билгеле булачак. Министр шулай диде.

– Вознесение трактының икенче өлеше 8 чакрым чамасы тәшкил итә. Төзелеш бәясе – 18 миллиард сум. Проект дәүләти-шәхси партнерлык кысасында тормышка ашырылачак. Төзелешкә таләп ителгән акчаның яртысы күләмендә федераль грант сорадык. Калганы Татарстан бюджеты һәм инвестор тарафыннан иллегә-илле хисабына башкарылачак, – диде Фәрит Хәнифов. – Проектта «ТатДорТрансИнвест» АҖнең кече компаниясе катнашу теләген белдерде. Юл бәясенә килгәндә, әлегә исәп-хисап эше бара. Юл түләүле булса да, аның шәһәр эченнән узуын исәпкә алырга кирәк. Шуңа күрә бу мәсьәләгә бик сак караячакбыз. Ул М12 автомобиль юлындагы бәяләргә караганда арзанрак булачак. Безнең акча эшләү максаты юк.

Эльвира ВӘЛИЕВА

ВАТАН ХАКЫНА

КҮҢЕЛЕМ ШУЛАЙ КУША

Питрәч

Авыл халкы махсус хәрби операциягә ярдәмгә бердәм күтәрелде. Иң мөһиме шунда: алар бу гамәлне кемдер әйткәнгә түгел, ә күңел кушканга башкара.

Мөмкинлекне кулдан ычкындырмыйк

Хәзер инде бәләкәй генә авылларда мондый күмәк эшләр социаль челтәрләр ярдәмендә оештырыла. Шуңа күрә һәрберсенең үз төркеме бар. Шуларга кереп китәсең дә… «кайнап торган казан»нан үзең дә чыга алмый интегәсең. Таныша торгач, шунысына төшенәсең: ничек кенә булса да, арада барыбер бер башлап йөрүче кирәк. Күмәклек, бердәмлек ярдәм итә бу эшкә. Шундыйлар арасында таныш йөзләр еш очрый. Аңлашыла да инде, без – журналистлар гел аяк өстендә бит. Бурычыбыз – актив кешеләрне күреп алып, эшләре белән таныштыру. Ә алар – һаман алгы сафта, чөнки башкача булдыра алмыйлар.

Питрәч районы Чыты авылы егете, мәдәният йорты директоры Миңнур Шәмсетдинов та – шундыйларның берсе. Ярдәм итү эшен ул ничек оештыра башлаган, башкаларны үз артыннан ничек ияртә алган? Бәлки, башкалар да колак салырлар, үрнәк алырлар дип, Миңнур белән шул хакта сөйләшеп алдык.

– Махсус хәрби операциядә катнашучы егетләргә ярдәм җыю турында башта район газетасында язылган иде, хәбәрне авыл сайтларына тараттылар. Шулар белән таныштым да, озак тотмастан, авылда эшне үзе кулыма алырга булдым. Башта социаль челтәрләргә кереп, ничек башларга, ниләр эшләргә кирәклеген өйрәндем, – дип башлады ул сүзен. – Ярдәм эшен алып бару өчен авылда аерым төркем төзедем. Бу эшнең мәҗбүри түгеллеген, ә күңел кушканга икәнлеген җиткердем. Халык шундук күтәреп алды. Беренче тапкырында азык-төлек, гигиена әйберләре, башка кирәк-яраклар җыйдык.

Аннан инде хәрби операциядә хезмәт итүче авылдашларыбыз белән элемтәгә чыктык. Берсе генератор сорады. Төркемгә, егетләрдән шундый-шундый үтенеч бар иде, теләге булганнар катнаша ала, дип яздым. Авыл халкы булдырган кадәренчә, туганнары шактый зур сумма белән кушылдылар. Генераторны алып җибәрдек, иясенә барып җитте. Аннан җылы оекбашлар, кием-салымнар җыйдык. Әбиләр-апалар көне-төне бәйләмнәрне кулларыннан төшермәделәр. Әдәби әсәрләрдә сурәтләнгәнчә, нәкъ Бөек Ватан сугышы вакытындагы кебек инде. Җырлый-җырлый бәйләп, дөнья хәлләрен сөйләшеп, кич утыралар. Хезмәт итүчеләргә исәнлек, җиңү белән әйләнеп кайтуларын телиләр.

Тора-бара тагын бер әйбер турында уйлаштык. Махсус хәрби операциядә хезмәт итүче егетләрнең, һәлак булганнарның гаиләләренә игътибарны арттыру турында иде ул. Кайберләрендә яңа туган балалар да бар. Хәйрия ярдәме итеп бирелгән памперслар бар иде, өстәп башка кирәк-яраклар алдык та, аларны йөреп чыктык. Монысын махсус Яңа ел бәйрәменнән соң эшләдек. Чөнки бәйрәмдә бүләк бирүчеләр дә, ярдәм итүчеләр дә болай да бар бит. Районнан да оештырдылар. Февраль аенда хезмәт итүче егетебезнең гаиләсендә тагын бер бәби туды. Беррәттән аларны да котлыйсы килгән иде.

Күптән түгел хәрби зонага машина җибәрдек. Авылдашыбыз сораган иде. Сервиста эшли торган бер егет, ремонтлап, үзе илтеп бирергә ризалашты. Чыгымнар да бик зур, юл да озын бит. Ватылып калган чаклары да булды, түләүле юлдан да бардылар. Аларны да гел күзәтеп, ярдәм итеп тордык. Машинаны авылдашка тапшырып, дуслашып, бик күңелләре булып кайттылар.

> **Игелек эшләү кешеләрне табыштыра, бергә туплый, дәрт өсти. Анысына да бик сөенәм. Ходай сиңа ярдәм итәргә, башкаларны шатландырырга мөмкинлек бирә икән, шуны кулланырга кирәклеген бик күп кеше аңлый хәзер. Ярдәм итү эшенә тотынгач, минем дә дусларым артты. Барыбыз да бер фикердә. Гел булышасы, нидер эшлисе генә килеп тора.**

Үзеннән-үзе тәртипле тормыш алып бара башлыйсың. Әйтергә кирәк, мондый халәт гаиләгә дә кагыла. Өйдәгеләр дә бар булмышлары белән ярдәм итәргә генә торалар. Без бернинди вазгыятьтә дә югалып калмаска, нык булырга өйрәндек, бер-беребезгә таянырга кирәклеген төшендек.

ОТ ЖИТЕЛЕЙ СЕЛА ЧИТА ПЕСТРЕЧИНСКОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ПИТРӘЧ, АЛГА! ЧЫТЫ ЯШИ!
МЫ ЖДЕМ ВАС ДОМОЙ!

Уйланырга мәҗбүр итә

Миңнур Шәмсетдинов белән без Бөтендөнья татар конгрессының Төбәкне өйрәнүчеләр оешмасы белән Белоруссиягә барып кайтканнан соң гәпләшеп утырган идек. Ул вакытта Татарстан делегациясе Питрәч районы Әлбәдән авылы егете, Советлар Союзы Герое Петр Гавриловның каберен зиярәт кыла (герой Брест крепостенда җирләнгән). Миңнур аның каберенә Әлбәдән авылыннан алып килгән бер уч туфрак сала. Туган җиренә алып кайту өчен, ул күмелгән җирдән дә бер уч туфрак ала.

– Авылда митинг оештырып, бу туфракны Белоруссия җирендә һәлак булган авылдашларымның балалары, оныклары, туганнары катнашында, аларның әниләре, хәләл җефетләре күмелгән каберләр өстенә салдык. Ничә еллар үтсә дә, якыннарының ничек һәлак булуы, алар җирләнгән урыннар турында белү бик мөһим булып чыкты, – дип, уй-хисләре белән уртаклашкан иде ул.

Миңнур кебек фидакарьләр булганда, туган җир үз геройларын онытмый. Узган ел Питрәч районында бишенче тапкыр бөтенроссия «Әлбәдән» хәрби реконструкция фестивале узды. Анда Петр Гавриловның беренче тапкыр сугышка керүе тасвирланды. Фашистларның, иртәнге дүрттә Буг елгасын кичеп, Совет җиренә үтеп керү вакыйгасы торгызылды. «Брест крепосте легендалары» дигән күренеш күрсәтелде.

– Мондый чаралар уйланырга мәҗбүр итә, – ди Миңнур Шәмсетдинов. – Фестивальдән һәркем, тетрәнеп, «тарих», «туган җир» дигән төшенчәләр турында уйланып кайтып китте. Бүгенге халәтне дөрес аңлау өчен дә бик кирәк бу.

Фәния ӘХМӘТҖАНОВА

БАРЫП КҮРГӘЧ, ТОРМЫШ ҮЗГӘРДЕ

БАТЫР ЙӨРӘКЛЕ ИКЕ ХАНЫМ ФРОНТКА ИКЕНЧЕ ТАПКЫР ЯРДӘМ ИЛТТЕ

Арча

Шушы көннәрдә Арча районының Ташкичү авылында гомер итүче Гөлфия Мәгъсүмова белән Тәнзилә Вәлиева махсус хәрби операция зонасыннан кайттылар. Бу аларның икенче мәртәбә ярдәм илтүләре һәм шул урында дога укып кайтулары инде.

Беренчесендә, бик тетрәнеп кайталар. Егетләрне күреп сөйләшәләр, госпитальләрдә булалар. Яралыларны күргәч, бигрәк тә йөрәкләре өзгәләнә. Аларга аеруча бик күп әйбер кирәген белеп кайталар.

– Ул чакта үз хәлебезне үзебез генә белдек. Беренче тапкыр ят җиргә аяк бастык. Бөтен җирдә җимереклек. Куркыныч иде. Утлар яндырырга ярамый, гомер кыл өстендә. Өйләребездә бик рәхәттә икән бит без дип кайттык. Кайткач, белгән кешеләргә күргәнебезне сөйләдек. Андагы яшәү шартлары, дарулар кирәген, мендәр, юрганнар җитмәвен әйттек. Безне тыңлагач, кешеләр бөтенләй үзгәрде, – дип сөйли Гөлфия апа.

Егетләр янына кабат бару теләге тынгы бирми аларга. Гөлфия апа төш күрә. Егетләрнең каны тамган җирдә дога укырга кирәк дип уяна ул. Тәнзилә апа белән икесе Коръән укып, шул җирләргә барып, аны багышларга уйлыйлар. Шөкер, теләкләренә ирешәләр.

Ә егетләр аларны каршы чыгып көтеп торалар. Бу юлы нәрсә кирәк – шуны алып баралар. Егетләр сораган бар нәрсә җыела. Ерак юлга чыгасыларын кычкырып йөрмәсәләр дә, күрше-тирә, дуслары белеп, егетләр өчен камыр ризыклары, тәм-томнар алып киләләр. Монысына инде бөтен кешенең күңеле була.

Алар өчәү – Тәнзилә Вәлиева, Гөлфия Мәгъсүмова, Федор Зверев – ерак җирләрдә йөреп кайткан.

– Без алып килгән күчтәнәчләрне дүрт урынга илттек. Беренче барганда дуслашып кайткан егетләрне дә эзләп таптык. Бик көткәннәр килүебезне. Күбрәк медицина кирәк-ярагы алып бардык. Көянтәләр сораганнар иде. Аларны авыллардан җыйдык. Егетләргә мина ташырга кирәк икән. Бик рәхмәт укып алып калдылар, – ди Гөлфия апа. – Без «Ценим жизнь» оешмасы белән берлектә эшлибез. Машинаны да алар тапты. Анда ярдәм алып килгән кешене бик кадерләп торалар. Хатын-кыз булгач, безгә тагын да хөрмәт зур. Азов диңгезе буена да алып бардылар. Егетләр кайсы урында каты бәрелеш булган, шул җирләрдә дога укуыбызны сорадылар. Намазлык алып җиргә басуга күздән яшь ага. Инде чын күңелдән укыган догаларыбыз, телгән теләкләребез кабул булып, илләр тынычлансын иде – ди Гөлфия апа.

Ул якларда инде көннәр матур, бакчаларны сукалатып, бәрәңге утырткан чак булган. Көннәр җылыткан. Егетләрнең дә бик тә гаиләләре янына кайтасы килә. Әнә шуңа күрә бер генә теләк әйтә алар: догадан калдырмагыз.

– Бу юлы янибызда гына көчле шартлау булды. Әмма шөкер, исән-имин йөри алдык. Ниятебез изге бит. Ул балаларның һәрберсе безне әниләрен көткәндәй көтеп тора. Рәхмәтләре саклагандыр, – ди Гөлфия апа.

Рәхмәт дигәннән, тәмле күчтәнәчләр пешергән апаларга дип егетләр кибеттән тартмасы белән конфет алып җибәргән. Бергәләп чәй эчәрсез дигәннәр. Үзләренә кирәк әйберләрне дә әйткәннәр.

– Алар сорап җибәрә, без җыябыз. Гозеребезгә берәү дә каршы килми. Һәркем ярдәм итәргә тырыша. Кемнәрдер окоп шәмнәре ясап бирә, кышка дип ясап куйган салатларны, тозлаган яшелчәләрен, тәмле кайнатмаларны да җибәрәләр. Безне тыңлаган һәркемгә рәхмәтлебез. Анда барган саен тормышка караш үзгәреп кайта. – ди Гөлфия апа. – Егетләрнең һәрберсе кемнеңдер газизе. Өйдә көткән әниләре, хатыннары, балалары янына үз аякларында кайтсыннар. Изге айларда теләкләр кабул булмый калмас. Барыбыз да илгә тынычлык сорыйк. Көткән кешеләребез янибызга кайтып, сөендерсен. Әлегә без егетләребезне ташламыйк. Алар без тынычта яшәсен өчен тырыша. Кулдан килгәнчә, ярдәмләшсәк иде.

Гөлгенә ШИҺАПОВА

КОТЛЫЙБЫЗ!

Күпьеллык нәтиҗәле хезмәте һәм һөнәри эшчәнлектәге казанышлары өчен «Казан» халыкара аэропорты» акционер җәмгыяте генераль директоры **Романцов** Сергей Анатольевич **«Татарстан Автономияле Совет Социалистик Республикасы төзелүгә 100 ел» медале** белән бүләкләнде.

***

«Казан милли тикшеренү технология университеты» федераль дәүләт бюджет югары белем бирү мәгариф учреждениесенең «Биотехнологиянең инженерлык мәсьәләләре» лабораториясе мөдире **Мухачев** Сергей Германовичка **«Татарстан Республикасының атказанган экологы»** дигән мактаулы исем бирелде.

***

Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының хокук бүлеге башлыгы, эчке хезмәт подполковнигы **Исмәгыйлев** Рәүф Фаил улына **«Татарстан Республикасының атказанган юристы»** дигән мактаулы исем бирелде.

***

«Грань» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте генераль директоры **Анисимов** Леонид Витальевичка, Табигатьтән файдалану өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Идел-Кама төбәкара идарәсе хезмәткәрләре: дәүләт экология экспертизасы һәм рөхсәт кәгазьләре бирү эшчәнлеге төбәкара бүлеге баш белгече-эксперты **Җиһаншина** Евгения Анатольевнага, Татарстан Республикасы буенча дәүләт контроле (күзәтчелеге) бүлеге баш белгече-эксперты (Көнбатыш зона) Филимонова Татьяна Сергеевнага, геология контроле (күзәтчелеге) төбәкара бүлеге баш белгече-эксперты **Щербинина** Таисия Сергеевнага, Татарстан Республикасы Рәисенең Документлар белән тәэмин итү һәм контроль идарәсе баш белгече **Занчурина** Диана Ринат кызына, «Россия ветераннар берлеге» Бөтенроссия ветераннар иҗтимагый оешмасының «Татарстан Республикасы ветераннар берлеге» республика ветераннар (инвалидлар) иҗтимагый оешмасы рәисенең беренче урынбасары **Поляков** Александр Дмитриевичка, Татарстан Республикасы хәрби комиссариатының оператив-план бүлекчәсе башлыгы **Хәмзин** Марс Мансур улына, Россия Федерациясе Оборона министрлыгының «Казанның Жуков орденлы Кызыл байраклы югары танк команда училищесы» федераль дәүләт казна югары хәрби белем бирү мәгариф учреждениесе хезмәткәрләре: уку-укыту процессын тәэмин итү батальонының махсус ремонт эшләре бүлекчәсе командиры – бүлекчәнең аккумуляторчысы **Усманов** Азат Хафиз улына, төркем (мобилизацион көчешне тәэмин итү) башлыгы ярдәмчесе **Шакиров** Илнур Фаяз улына, «Татарстан Республикасы Кайбыч муниципаль районы Советы» муниципаль казна учреждениесе оештыру бүлегенең җирлекләр җирле үзидарә органнары белән эшләү буенча баш белгече **Абзалова** Зөлфия Вил кызына, Татарстан Республикасы Балтач районы башкарма комитеты җитәкчесенең беренче урынбасары **Галимуллин** Илшат Солтан улына, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Бөреле авыл җирлеге башкарма комитеты секретаре **Иванова** Ольга Алексеевнага, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Мәмдәл авыл җирлеге башлыгы **Сафиуллин** Фәрит Габделхак улына, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Балтач авыл җирлеге башкарма комитеты секретаре **Усманова** Зилә Мәхәсим кызына, «ТУКАЙ» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте баш бухгалтеры **Бәйрәмова** Зөлфия Равил кызына, Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының финанслар һәм дәүләт заказы бүлеге башлыгы урынбасары **Вафина** Ләйлә Фидаил кызына, «Красная Заря» авыл хуҗалыгы җитештерү кооперативы баш бухгалтеры **Лапаева** Ирина Сергеевнага, Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы хезмәткәрләре: милек идарәсенең дәүләт милкен арендалау һәм сату бүлеге әйдәүче консультанты **Бакирова** Роза Рәйхәт кызына, җир ресурслары идарәсенең җир мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары белән хезмәттәшлекне оештыру бүлеге әйдәүче киңәшчесе **Шәйхетдинова** Анастасия Юрьевнага, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Мәдәният һәм Татарстан Республикасы халыклары телләрен үстерү идарәсе Татарстан Республикасы халыклары телләрен үстерү секторы баш киңәшчесе **Бәшәрова** Альбина Альберт кызына, «Чаллы дәүләт курчак театры» Татарстан Республикасы дәүләт автоном мәдәният учреждениесенең сәнгать-сәхнәгә кую часте мөдире **Гурлева** Светлана Валентиновнага, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Мәдәният һәм Татарстан Республикасы халыклары телләрен үстерү идарәсе мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү мәсьәләләре секторы мөдире **Мифтахова** Зәлия Зөфәр кызына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппаратының Мәдәният һәм Татарстан Республикасы халыклары телләрен үстерү идарәсе Татарстан Республикасы халыклары телләрен үстерү секторы мөдире **Мөхәммәтшин** Рүзәл Фәиз улына, Чаллы шәһәренең «Орган залы» муниципаль автоном мәдәният учреждениесе директоры **Решетняк** Лидия Евгеньевнага, «А.Н. Туполев исемендәге Казан милли тикшеренү техник университеты – КАИ» федераль дәүләт бюджет югары белем бирү мәгариф учреждениесенең яшьләр сәясәте буенча проректоры **Борисов** Кирилл Анатольевичка **Татарстан Республикасы Рәисенең Рәхмәте** белдерелде.

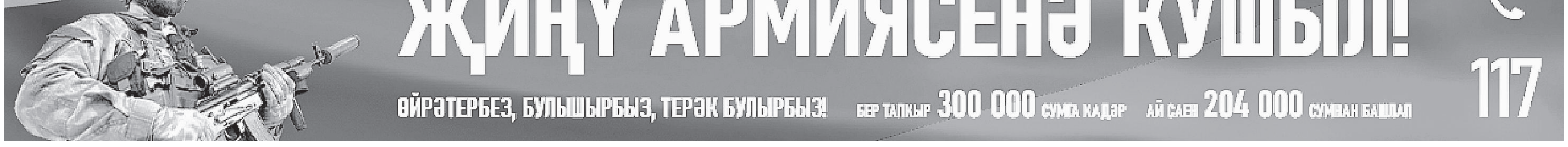
ҖИҢҮ АРМИЯСЕНӘ КУШЫЛ!
ӨЙРӘТЕРБЕЗ, БУЛЫШЫРБЫЗ, ТЕРӘК БУЛЫРБЫЗ! БЕР ТАПКЫР 300 000 СУМГА КАДӘР АЙ САЕН 204 000 СУМНАН БАШЛАП
117

Язучы фикере

Марат КӘБИРОВ

Тәрбияче

Кайбер кешеләрнең тормышы юл башыннан ук бозылып китә бугай. Ниндидер кечкенә ялгышлык аркасында аз гына бозыла да гел яманлык ягына салулап тора һәм көннәрнең берендә көрчеккә китереп тери. Бу ханым да әнә шундыйрак язмышлы кеше була инде.

Башта бик яратып йөргән егете алдап китә, шуннан бу аңа үч итеп «гүләйт итәргә» тотына. Кулдан кулга йөргән уңайга эчәргә өйрәнә. Эчү ул бөтен кешегә дә бер дәрәҗәдә тәэсир итми бугай, кайберәүләрне бөтенләй юлдан яздырып, ярык тагарак алдында калдыра. Ләкин бөтен булмышын шуңа багышлаган зат тагаракның ярык икәнен тиз генә чамаламый…

Бу ханым да бик күп ялгышлыклар, гөнаһлар кылып өлгерә. Берничә тапкыр кияүгә чыга, аерыла, кайда урнашса да, эшеннән куалар. Әтисенең кем икәнен дә белмичә, бала таба, анысын әти-әнисе тәрбиясенә калдырып, шәһәргә китә. Шәһәрдә дә бернәрсәне дә әзерләп куймаганнар икән. Монда да исерек хатыннар җитәрлек, хәтта тамагың туярлык ризык табу да бик авыр. Хәмер турында әйтәсе дә түгел. Әнә шундый авыр көннәрнең берсендә бу үз тормышын җайга салырга ниятли. Хәзер инде яңадан белем алып, сайлаган һөнәрең буенча зур уңышларга ирешү чорын узган. Эш турында гомумән уйлый да торган түгел. Бердәнбер әйбәт юл – кияүгә чыгу. Аның кыяфәте белән миллионерларны каратып булмый, хәтта кечкенә кибет хуҗасы янына да якын бармалы түгел. Хатын моны яхшы аңлый. Шуңа бу өлкән яшьтәге ирләрне ауларга карар кыла. Карт булсын, йорты булсын, пенсиясе килеп торсын, балалары гаугалашып йөрмәсен… Кыскасы, таләпләре гадәти инде аның.

Ләкин андый бабайларны беркем дә өеп куймаган. Аз гына арураклары килеп чыга икән, шундук аларны карап йөрүче хатыннар да күзгә эләгә башлый. Өстәвенә балалары, туган-тумачалары саклый. Якын да килерлек түгел. Шулай да бик озак эзләнә торгач, бу ханым бик уңайлы бер бабайны табып ала.

Бик өлкән яшьтә бу. Һәм иң яхшысы – бер туганы да юк. Карчыгы үлгән, балалары чит илдә яши. Фатиры бар, приватизация ясалмаган. Димәк, вакыты җиткәч, бергә тупланган мөлкәт исеменә керәчәк. Пенсиясе ярыйсы гына. Бабайга нәкъ менә аның яшендәге хатын-кызлар ошый. Аларның колготки гына киеп йөрүләре өчен җанын бирергә әзер. Яхшы пар бу, кыскасы.

Хатын беркадәр уйланып йөри дә ныклап эшкә керешә. Бөтен максаты – бабайны үзенә карату. Мондый изге максат хакына ул хәтта хәмердән дә баш тартып торырга мәҗбүр була. Исерек хатынга кем өйләнергә теләсен инде?! Хәтта әҗәл сызыгына килеп җиткән картның да соңгы көннәрен хәмер мичкәсе янында уздырасы килмидер.

Ничек итсә итә бу, бабайны үзенә карата. Хатын-кызның хәйләсе дә, үзенә бәйли торган күренмәс җепләре дә күп була бит. Чынлап тотына икән, аңа беркем дә каршы тора алмый. Бу бабай да, кулын сорап, аңа берничә атна буена ялынып йөри. Тезләнеп үтенә хәтта. Аны шул тиклем зур мәхәббәтенә каршы килми инде хатын, ризалаша. Бик матур итеп ЗАГСка баралар. Гаризаларын хәл иткәнне бер ай буена көтәләр. Бу вакыт эчендә дә хатын хәмергә якын килми, вакытыннан алда үлеп-нитеп китмәсен дип, бабайны тәрбияләп кенә тора. Хатын-кыз тәрбиясе хәтта картларга да ошый. Бабай күз алдында яшәреп киткәндәй була, күзләренә нур куна, хәрәкәтләренә дәрт өрелә.

Язылышалар. Кеше бик булмый инде тантаналарында, утыз яшьлек хатын белән җитмеш яшьлек бабайның кавышканын кызык күрүчеләр генә токтарланып, котлап китә. Кавышканның икенче көнендә үк, бокаллар чыңлата-чыңлата бәйрәм итәрбез, дигән ханымның теләге чынга ашмый кала. Эчәргә рөхсәт итми яңа ире. Башта ир белән хатын булып иркәләшергә кирәк, калган вак-төяге соңыннан, дип нык тора. Шулай итәргә туры килә инде. Үз йортыңда авыз-борының майда булып яшәргә теләсәң, кая барасың – ризалашырга туры килә. Бабай пенсиясен дә көлтәсе белән китереп тоттырмый моңа, башта гайрәтен күтәрә торган дарулар ала, яшәү чыгымнарын түли. Ә артып калганы артык колкыны рлык түгел. Теге даруларның файдасы тия карт тәрегә, көн саен хатынының күңелен күрергә тырыша. Кайчагында планын арттырып та үти…

Кызык хәлдә кала хәзер хатын. Эчәсе килә, тик шундый җитеш тормыштан ваз кичеп булмый. Ә карт үләргә уйлап та карамый, киресенчә, яшәреп китә. Хәрәкәтләре егетләрчә, йөзенә кадәр алсуланып, күзләрендә очкын уйный башлый. «Озакка бармый бу, – дип кияүгә чыккан хатын хәзер бөтенләй бүтән нәрсә өчен хәвефләнә башлый. – Бу тиклем дәрте белән икенчегә өйләнәм димәсә ярар иде».

Шул рәвешле берничә ел гомер кичерәләр. Хатын эчүен дә, сулга йөрүен дә оныта. Башка яман гадәтләре дә акрынлап төшеп кала. Әти-әнисенә ташлап киткән баласын үз янына алып килә. Тормышы матурланып, көйләнеп китә. Бер мәлне карт дөнья куя. «Картайган көнемнең иң зур бизәге булдың, мине бәхетле иттең, – ди ул бәхилләшкәндә. – Рәхмәт сиңа!» Хатын да аңа рәхмәтле булып, озаграк яшәмәвенә үкенеп гомер итә.

Шундыйрак хәл менә. Ни дип нәтиҗә чыгарсаң да, дөрес булмас сыман…

ЯШӘҮ КАДЕРЕ

Көчле рухлылар

Мин үземне бәяләп бетермәгәнмен: үзем уйлаганнан да көчлерәк икәнмен! Бу – Чаллыда яшәүче 43 яшьлек Гөлнара Гәрәева сүзләре. Һич көтмәгәндә тормышының астын өскә китергән яман чир тормышка гына түгел, әнә шулай үзенә дә башкача карарга өйрәткән аны. Яман шешне җиңгән Гөлнара ханым бүген шундый үк сынауга дучар булган башка хатын-кызларга да ярдәм итә.

Антон Катушенок

Яман шешкә каршы көрәшкән Гөлнара балачак хыялын чынга ашыра – җырлый башлый.

Халыкара хатын-кызлар көне алдыннан аларның берничәсе белән шәхсән күрешеп сөйләшергә насыйп булды. «Энергия жизни» берләшмәсендәге батыр гүзәл затларның дүртесе «Татмедиа» бинасында оештырылган күргәзмәдә катнашу өчен Казанга килгән иде. Бу фотокүргәзмә «Челнинские известия» басмасы белән берлектә оештырылган. Фотограф Антон Катушенок ясаган 16 фотода – яман шешне җиңгән 16 батыр йөрәкле хатын-кызны күрергә мөмкин.

– 2017 елда үземне начар хис итә башладым. Күзләрем начар күрә башлады. Көннәрдән бер көнне берсе бөтенләй сукырайды. Аңымны югалтып егыла идем. Берничә айдан күкрәгем авыртып уяндым. Капшап карагач, шеш барлыгын абайладым. УЗИ ясаттым. Диагнозым белән бик озак килешә алмыйча йөрдем. Төшенкелеккә бирелдем. Бар дөньясына рәнҗеп, үпкәләп, күз яше түктем, – дип искә ала әңгәмәдәшем үзендә яман шеш икәнлеген белгән көннәрен.

Гөлнара ханым яшерми: диагноз турында ишеткәч, рухи яктан бу дөньядан китәргә әзерләнә башлый ул. Өстәвенә хәле дә авырайганнан-авырая бара. Әмма улының каты итеп әйткән бер сүзе аның бу уйларын юып тараткандай була. Яман шеш табуларын белгәч, ул чакта әле 12 яшьлек малай, күзләренә тутырып карап: «Әни, дәвалана торган чир бит бу!» – ди. Шул мәлдә урын өстендә яткан Гөлнараның эченә җылы йөгергәндәй була, яшәүгә өмете уяна. Акрынлап интернетта шушы чир турында күбрәк укый, яман шешне җиңгән кешеләр язмышы белән таныша башлый.

– Аннары үз-үземне кулга алырга этәргән тагын бер вакыйга булды. Мин авырган чорда бер-бер артлы танышларым вафат була башлады. Кемдер фаҗигале рәвештә, кемдер башка сәбәп белән… Һәм шунда минем баштан: «Кешеләр бит чирдән генә үлми, кемнең гомере кайчан өзеләчәге билгесез. Шуңа күрә үзеңә бирелгән гомерне кадерләп яшәп калырга кирәк», – дигән уй йөгереп үтте, – ди Гөлнара. – Ни өчен шулай килеп чыкканын да аңладым: мин дөрес яшәү рәвеше алып бармаганмын. Дөрес тукланмый идем, йокы туйганчы йоклаган чакларым аз булды, артык авырлыктан интектем.

Яман шешкә каршы көрәш дөньяга, тормышка карашы үзгәрүдән башлана Гөлнара Гәрәеваның. 16 курс химия терапиясе, 20 курс нур терапиясе уза. Аннары операция ясыйлар. Нур терапиясен узганда көн саен Чаллыга кайтып йөри. Иртүк Казанга килсә, кичен инде Чаллыда була.

– Күпме гомер калганы билгесез бит – улымны күреп каласым килде. Шуңа күрә ара ерак дип тормадым, дәвалананда да гаиләм янына кайтып йөрдем. Гомумән, мондый яман чир белән очрашкан кешегә якыннарының терәк булуы бик мөһим. Ул яктан мин бәхетле, Аллаһка шөкер. Гаиләм, ирем бик нык ярдәм итте, терәк булды. Химия терапиясен алмыйча торган арада сәяхәттә йөрдек. Буш вакытта озаклап саф һава, урман һавасы сулый идек. Бу миңа шулай ук көч өстәде. Сүз уңаеннан, урман һавасы миңа кандагы лейкоцитларны нормага китерергә ярдәм итте. Көненә 35000–36000 адым җәяү йөри идем. Чир аяктан екмасын дисәң, гел хәрәкәттә булырга кирәк. Стресс вакытында тынычлыкны саклау да мөһим. Никадәр тыныч булсаң, чир дә шулкадәр тизрәк чигенә, – ди Гөлнара ханым.

Яман шешкә каршы көрәшкән мәлдә моңа кадәр теләп тә вакыт тапмаган, күңеле яткан эшләр белән шөгыльләнә башлый. Балачактан җырчы булырга хыялланган Гөлнара иң беренче эш итеп вокалга языла. Спорт белән шөгыльләнә башлый. Аннары үзе шикелле язмышка дучар булган гүзәл затларны бер мәйданчыкка туплап, Чаллыдагы «Нур» яшьләр үзәгендә махсус берләшмә оештыра. Яман шеш белән күзгә-күз очрашканнар өчен оештырылган «Энергия жизни» дип аталган волонтерлык берләшмәсендә бүген барлыгы 300ләп кеше исәпләнә. Бергә йөрүчеләрнең һәр көне алдан язылган. Монда алар өчен стиль, матурлык, йога дәресләре, төрле мастер-класслар, концертлар оештырыла. Табиб, психологлар белән дә даими очрашулар уза бирeдә.

– Үземнән соң якты эз калдырасым килде. Бу берләшмә – әнә шул теләгемнең чагылышы. Яман шеш белән очрашкач, тормыш кадере тагын да арта икән. Артка борылып карагач, үзеңнең барлык хата-ялгышларың аермачык күренә. Аларны тизрәк төзәтергә, үзеңне кадерләп яшәргә омтыла башлыйсың. Әмма моны соң чиккә җиткермичә, вакытында аңласак иде, – ди Гөлнара Гәрәева.

Динә ГЫЙЛАҖИЕВА

Өчесенә – бер язмыш

Наталья ЕГОРОВА, 49 яшь:

– Мин гел төнге сменада эшли идем. Үземне арткы планга куеп, игътибарымны башкаларга юнәлтеп яшәдем. Көннәрдән бер көнне һич көтмәгәндә үземә игътибар итәр чак җитте. Диагнозым турында 2017 елда белдем. 5 декабрьдә улымны армиягә озаттым. 21 декабрьдә миңа операция ясадылар. Күз яшьләренә буылып елаулар, борчылу, күңел төшенкелегенә бирелү… Барысы да булды. Бәхеткә, улым боларның берсен дә күрмәде. Бермәлне бар нәрсәгә карашым үзгәрде. Тагын да ныграк яшисем килә башлады. Үземне ничек бар, шулай кабул итә башладым. Ябыктым. Табиб янына да кояштай балкып керә идем. Цигун дип аталган Кытай гимнастикасы белән кызыксына башладым. Үзебезнең «Энергия жизни» берләшмәсендә йога дәресләре алып барам, көлү терапиясе дигән махсус дәрес уздырам. Чирне көлеп җиңәргә өйрәнәбез. Кечкенәдән тегәргә яратам. Ниһаять, бу сәләтемне чынга ашыру өчен дә вакыт таптым. Хатын-кызларга сумка тегәм. Элегрәк кешеләр янына чыгарга, үземне күрсәтергә ояла, уңайсызлана идем. Бу курку юкка чыкты. Үзегезне яратырга өйрәнегез.

Руфина МАКАРЕНКО, 54 яшь:

– 2013 елда миңа күкрәк яман шеше диагнозы куйдылар. Өч көн баш күтәрми еладым. Гомер бу актив кеше булдым. Шуңа күрә озаклап балавыз сыгып утырырга сабырлыгым җитмәде, үземне кулга алдым. Әле бит никадәр башкарасы эшем, кызымны укытасым бар, дидем. Бу чир белән кулымнан килгәнчә ахыргача көрәшергә кирәк дигән карарга килдем. Табиб Казанга юллама бирде. Әмма аны бер ай көтәргә кирәк иде. Мин исә юллама биргәннең икенче көнендә үк Казанга чыгып киттем. Табибка үзем кереп, мине дәвалавын сорадым. Бәхетемә, ул ризалашты. Ике көннән миңа операция ясадылар. Җиде елдан соң бөер өсте бизенә метастаза таралды. Анда да бирешмәдем. Моңа кадәр никадәр дәваландым, бу юлы да тырышачакмын, дидем. Шушы вакыт эчендә күпме хыялымны чынга ашырдым. Кызымны МГУда укытып чыгардым, инде бүген оныклар сөям. Яман чирне максат куеп кына җиңеп була! Бүген яшәгез! Тормышны, үзегезне яратыгыз!

Олеся ИВАНОВА, 39 яшь:

– Әни, кечкенәдән күкрәкләрегезне капшап, тикшереп торыгыз, ди иде. Шулай бер көнне күкрәктә зур гына шеш барлыгын сизеп алдым. Ул чакта миңа 37 яшь иде. Диагнозым турында белгәч, бүре кебек уладым. Ике ай төшенкелектә йөрдем. Авыруым көчәя башлагач кына үземне кулга алдым. Беренче дәрәҗәдәге күкрәк яман шеше диагнозы куйдылар. Күзәнәкләрне тикшергән арада чир тарала башлаган иде. Ходай рәхмәте, бу хәбәрне тыныч кабул иттем. Тормышны яхшы якка үзгәртү, хаталарны төзәтү өчен Ходай тарафыннан бирелгән бер мөмкинлек дип уйладым. Тормышым 180 градуска үзгәрде. Укып бетергәннән бирле хисапчы булып эшләгән кешенең бөтенләй башка сәләте ачылды. Шигырьләр яза башладым. Әз генә кәефем төштеме – шигырь язам. Минем тышкы кыяфәтем дә, эчке дөньям да үзгәрде. Шушы диагноз белән очрашкан кешеләргә төп киңәшем: бирешмәгез! Гомер бер генә! Ни генә булмасын, аны рәхәт итеп, күңелегез кушканча яшәгез! Бернәрсә борчымаса да, табибка күренеп торыгыз, вакытында диспансеризация узыгыз. Сәламәтлегегез турында онытмагыз.

Уйлы күңел уйлана

«МИН КАЙДА – ТУГАН ЯК ШУНДА»

Гомере буе туган җирендә яшәгән кеше аның кадерен белми, ул турыда уйланмый кебек тоелса да, чынлыкта бу алай түгел. Күпләр өчен аннан да кадерле җир юк.

Илдар Мөхәммәтҗанов

Кычкырып әйтмәсә дә, күңеле белән моны күпләр тоя. Бигрәк тә өлкәннәр инде башка урында яшәүне, күченүне, анда ияләшүне күз алдына да китерә алмый. Каладагы балалары янына бер-ике көнгә кунакка барса да, шәһәрегез үзегезгә булсын дип, туган-яшәгән авылын сагынып кайта. Шул сәбәпле картлыкта ялгызлыкны сайлаучылар да шактый. Калага, еракка димим, балалары район үзәгенә генә күченә калса да, өлкәннәр төп нигездә калырга тырыша. Алардан калмыйм дип күченеп тә, авыруга сабышкан танышларым булды. Алай гына да түгел, шул ук нигездә, бер үк ишегалдында яңа йорт өлгерткәч тә, анда күченми, элекке йортында калучылар да юк түгел.

Әмма тормыш дигәнең шундый катлаулы һәм эчәр суларыбызның, безгә насыйп ризыгыбызның кайда буласын беребез дә белми. Кемнәрдер кул сузымында гына булган яңа урынга күченергә теләмәгән бер чакта, «җир чите»ндә кабаттан тормыш башлаучылар да бар. Алар өчен туган җир дигән төшенчә шулай ук кадерледер, гомер бакый сагынып яшиләрдер кебек тоела. Әмма язмышлар гына түгел, без – адәм балалары да бик төрле шул. Һәм фикерләребез, яшәешкә мөнәсәбәтебез дә шулкадәр төрле. Күрше Арча районының Балтачка якын авылында яшәп, Балтачта эшләүче очраклы танышым, кояшлы ерак Таҗикстан якларыннан кайткан, инде җиденче дистәсен түгәрәкләп килүче абыйга да иң беренче биргән соравым: «Туган якларыгызны сагынасызмы?» – булды. Егерме елдан артык чит җирләрдә яшәүче, инде өлкәнәеп баручы ир-атның җавабы көтелмәгәнчә булды:

– Мин кайда – туган як шунда, минемчә. Җир шары түгәрәк бит ул. Бөтенебез бер күк астында яши. Сиңа, гаиләңә яшәргә кайда уңайлы, кайда тыныч – менә шул урын синең өчен иң кадерлесе инде. Без ул җирләрдән ихтыяри-мәҗбүри кузгалдык. Яшермим: тәвәккәлләве дә, башта яшәп китүе дә җиңел булмады. Бездән алдарак Татарстанның төрле районнарына кайткан танышлар бар иде инде. Алар, монда барысы да әйбәт, дип чакырды. Бигрәк тә, кыз балаларның мәктәпкә яулык ябып йөрүләренә бернинди каршылык юк, диюләре кызыктырды. Татарстанны сайлап ялгышмадык. Үкенгәнебез булмады. Без бирeдә беркайчан да үзебезне чит итеп тоймадык. Бергә эшләүчеләр дә, авылдашлар да искиткеч әйбәт кешеләр булып чыкты. Балаларыбыз да тиз ияләште. Алар Таҗикстанда туган иде. Татар телен дә бик тиз өйрәнделәр, аларны хәзер татарлардан аерып та булмый. Инде монда гаилә кордылар, балалар үстерәләр… Барысы да бик әйбәт. Үткәннәрне сагынып, ямансулап утырырга вакыт булмады. Бәлки безгә мөнәсәбәт начар булса, уйланган да булыр идек. Адәм баласы яхшыга тиз күнегә бит ул. Дөрес, телне әле балалар кебек үк әйбәт белмим. Әмма сөйләшәм, татарлар белән татарча аралашам…

…«Мин кайда – туган як шунда» дигән фикер белән килешеп тә булмый кебек. Алай дисәң, читтә яшәүчеләр бихисап бит. Барысы да туган як, туган җир дип сагынып-сыкрап яшәсә, яшәү булмас иде инде ул. Безне исә кечкенәдән, туган җир, туган як бер генә була, туган йортың, туган авылың – кече Ватаның, дип өйрәттеләр. Шуңа ышанып үстек, шуңа ышанып яшәдек, яшибез. Күңелгә шәп сеңдергәннәр, күрәсең…

Гөлсинә ХӘБИБУЛЛИНА

Баш мөхәррир –
САБИРОВА Гөлнара Ильяс кызы
Газетаны оештыручылар:
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ СОВЕТЫ АППАРАТЫ,
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МИНИСТРЛАР КАБИНЕТЫ АППАРАТЫ
Газета Элемтә, мәгълүмати технологияләр һәм массакүләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсендә 2023 елның 23 августында теркәлгән.
Теркәү таныклыгының номеры – ПИ № ТУ16-01758.
Газета матбугат чараларының үзәк каталогына кертелгән.
Тираж – 2095 данә
Гомуми тираж – 11293 данә
Газетага сертификат бирелде Заказ 229

РЕДАКЦИЯ ҺӘМ НӘШЕР АДРЕСЫ
420097, Казан, Академия ур., 2 й.
«Ватаным Татарстан» газетасы редакциясе.
www.vatantat.ru
info@vatantat.ru, vatantat@list.ru, vtreklama@mail.ru
89179270040
Индекс П2409 (гадәти сан – атнага өч тапкыр чыга)
П2448 (гадәти сан, пенсионерлар өчен)
П2449 (гадәти сан, оешмалар өчен)
П2435 (җомга саны)

ТЕЛЕФОННАР
222-09-70 – кабул итү бүлмәсе
222-09-67 – баш мөхәррирнең беренче урынбасары
222-09-73, 222-09-69, 222-09-65 – баш мөхәррир урынбасарлары
222-09-68 – авыл хуҗалыгы, фән һәм мәгариф
222-09-67 – дин, сәламәтлек
222-09-64 – әдәбият, сайт
222-09-66 – сәясәт, тәрҗемә, оператор, хатлар һәм социаль мәсьәләләр
222-09-65 – реклама бүлеге
222-09-72 – бухгалтерия
222-09-73 – компьютер үзәге
221-18-99 – газета килмәсә яки соңарып килсә

Оригинал макет **Jahat™** программалар пакеты ярдәмендә әзерләнде. Мәкалә авторларының фикерләре редакция фикере белән туры килмәскә мөмкин. Хатлар, кульязмалар, рәсемнәр рецензияләнми һәм кире кайтарылмый.
R тамгасы куелган язмалар реклама буларак тәкъдим ителә.
N тамгасы куелган язмалар килешү нигезендә басыла.
Күчереп бастыру өчен редакциядән язмача рөхсәт алу шарт.
График буенча бу санга 20 сәгатьтә кул куелырга тиеш.
Кул куелды – 20 сәгатьтә.
Ваклап сату бәясе килешү буенча.
Газета «ТАТМЕДИА» АҖ филиалы «Идел-Пресс» полиграфия-нәшрият комплексында басылып чыкты
(420066, Казан шәһәре, Декабристлар ур., 2й.).
16+